

**MAKTABGACHA TA'LIMDA QISQA MUDDATLI GURUHLARDA TALIM-
TARBIYA JARAYONINI TASHKIL ETISHDA YARATUVCHANLIK O'YINLARIDAN
FOYDALANISH TEXNOLOGIYASI.**

M.Mamatmo'minova

Termiz davlat pedagogika instituti O'qituvchisi:

Annotatsiya: *Ushbu maqolada qisqa muddatli guruhlarda talim-tarbiya jarayonini tashkil etishda yaratuvchanlik o'yinlaridan foydalanish texnologiyasi haqida ma'lumotlarga ega bo'lishingiz mumkin.*

Kalit so'zlar: *qisqa muddatli guruhlar, talim-tarbiya jarayoni, yaratuvchanlik o'yinlari, pedagogik texnologiya, innovatsion texnologiya, maktabgacha ta'lim, 8-modda, 6-7-yoshli bolalar, oila, maktab.*

Аннотация: *В данной статье вы можете получить информацию о технологии использования творческих игр в организации учебного процесса в группах краткосрочного пребывания.*

Ключевые слова: *краткосрочные группы, образовательный процесс, творческие игры, педагогическая технология, инновационная технология, дошкольное образование, ст.8, дети 6-7 лет, семья, школа.*

Abstract: *In this article, you can get information about the technology of using creative games in organizing the educational process in short-term groups.*

Key words: *short-term groups, educational process, creative games, pedagogical technology, innovative technology, preschool education, Article 8, 6-7-year-old children, family, school.*

Bugungi kunda yurtimizda amalga oshirilayotgan islohotlar qatorida ta'lim tizimida ham keng qamrovli ishlar amalga oshirildi. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni 8-moddasida: "Maktabgacha ta'lim va tarbiya bolalarni o'qitish va tarbiyalashga, ularni intellektual, ma'naviy-axloqiy, etik, estetik va jismoniy jihatdan rivojlantirishga, shuningdek bolalarni umumiy o'rta ta'limga tayyorlashga qaratilgan ta'lim turidir. Maktabgacha ta'lim va tarbiya olti yoshdan yetti yoshgacha bo'lgan bolalarni boshlang'ich ta'limga bir yillik majburiy tayyorlashni ham nazarda tutadi." deyilgan. O'tgan davr mobaynida mamlakatimizda o'sib borayotgan avlodni sog'lom va har tomonlama yetuk voyaga yetkazish, ta'lim-tarbiya jarayoniga samarali ta'lim va tarbiya shakllari hamda usullarini joriy etishga qaratilgan maktabgacha ta'limning samarali tizimini tashkil etish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi.

Maktabgacha ta'lim sohasida davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish uchun yaratilgan qulay shart-sharoitlar nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari sonini yanada oshirish va ular ko'rsatadigan xizmatlar turlarini kengaytirish uchun mustahkam poydevor bo'ldi. Shu bilan birga, olib borilgan tahlil, bolalarning maktabgacha ta'lim bilan qamrovini ta'minlash, maktabgacha ta'lim muassasalarini

zamonaviy o'quv-metodik materiallar va badiiy adabiyotlar bilan to'ldirish, sohaga malakali pedagog va boshqaruv kadrlarini jalb qilish masalalarini hal etish zarurligini ko'rsatmoqda.⁵⁸ Shu boisdan maktabgacha talim sohasida maktabgacha talim vazirligi tashkil etildi. Hamda Vazirlik tomonidan Respublika hududlarida Maktabgacha talim tashkilotlari turlarini ko'paytirish, borlarini kapital remondan chiqarish va rekonstruksiya ishlarini olib borish masalalari ustida samarali ishlar olib borildi. Bugungi kunda davlat va nodavlat maktabgacha talim tashkilotlarida guruhlar sonini ortib borayotganini kuzatishimiz mumkin. Bu esa O'zbekiston Respublikasida maktabgacha yoshdagi bolalar qamrovi darajasining ortib borayotganligining amaldagi isbotidir.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitish va rivojlantirish maqsadida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida qisqa muddatli guruhlar tashkil qilingan. Ushbu guruhlarda talim-tarbiya jarayonini samarali amalga oshirish maqsadida hamkorlik ishlari yo'lga qo'yilgan. Ushbu hamkorlik turlariga oilalar bilan hamkorlik, maktab va mahalla bilan hamkorlik ishlarini misol qilib keltirish mumkin.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 13 maydagi "Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi VM-391-sonli qarorida⁵⁹ bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash darajasini tubdan yaxshilash, ta'lim-tarbiya jarayoniga zamonaviy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini tatbiq etish, bolalarni har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratish, kabi masalalar ko'zda tutilgan⁶⁰.

Respublikamizda ko'p yillar davomida ta'lim muassasalari va oila hamkorligi, xususan maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligi borasidagi hamkorlik ishlari qoniqarsiz darajaga kelib qolgan edi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2020-yil 24-yanvar kuni mamlakatimiz Parlamentiga murojaatnomasininig "2020 yilgi ustuvor yo'nalishlar to'g'risida" gi ma'ruzasida shunday ta'kidladi: Ular uchta – ilm, ma'rifat va raqamli iqtisodiyot. Bog'cha yoshidagi bolalarni maktabgacha ta'lim bilan qamrab olish darajasini 60%ga yetkazish rejalashtirilmogda. Yangi maktablar, shu jumladan xususiy maktablarni qurish, mavjudlarini ta'mirlash davom ettiriladi. Yuqorida keltirilgan nazariy materiallardan kelib chiqib, **maktabgacha ta'lim tashkilotining qisqa muddatli guruhlarda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishda ota-onalar bilan hamkorlikdagi ishining mazmuni va usullarini nazariy jihatdan chuqur o'rgangan holda**, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ota-onalarni o'quv tarbiyaviy jarayonida faol qatnashishni tashkil etishning innovatsion metodikasini ishlab chiqish zarur, deb hisobladik va tadqiqot ishi davomida ayni muammo yuzasidan ilmiy izlanishlar olib borildi va tadqiqot ishlari natijalari samarali yo'lga qo'yildi.

⁵⁸ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning "Maktabgacha talim tizimini 2030 yilgacha konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-4312 sonli qarori 08.05.2019y

⁵⁹ O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 13 maydagi "Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi VM-391-sonli qarori

⁶⁰ "Maktabgacha pedagogika" o'quv uslubiy majmua

Maktabgacha ta'lim tashkiloti qisqa muddatli guruh tarbiyachisi ota-onalar bilan muloqot jarayonida ota-onalar uchun vaqt topishi, imkoniyat tug'dirishi, ularni o'z fikr-mulohazalari, quvonch-shodligi, maqsadlari va tashvish-xavotirlarini bayon etishga da'vat qilishga imkon berishlari lozim. Yuzma-yuz gaplashish uchun qulay joy tanlash, ota-onalar tomonidan berilayotgan barcha ma'lumotlarni mahfiy deb qabul qilishlari lozim. Oilalar tarbiyachilar bilan o'zigagina tegishli shaxsiy ma'lumot bilan o'rtoqlashadi, shuning uchun u sir saqlanishi zarur. Sir saqlash tamoyiliga qisqa muddatli guruh tarbiyachisi ham, ota-onalar ham rioya etishlari lozim.

Bolalarni o'qitish va rivojlantirish dasturi turli "mavzular" ni o'z ichiga oladi. Kichik o'quvchilar chizish va haykaltaroshlik qilish birinchi qadamlarni qo'ying atrofdagi dunyoni bilish, kattaroq bolalar harflar bilan tanishadilar, hisoblashni o'rganadilar, qo'shiq aytish va raqs shuningdek, bolalarni umumiy rivojlanish dasturiga kiritilgan. Qisqa muddatli guruhlarda dasturlarni ishlab chiqish amaliy ko'nikmalarni shakllantiradi, bolaning nozik motorikasi va nutqini rivojlantiradi. Kattaroq maktabgacha yoshdagi bolalar faol maktabga tayyorgarlik ko'rish - o'qish va yozishni o'rganish, matematika asoslarini o'rganishadi. Bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirishga alohida e'tibor beriladi.

Tarbiyachi o'yin orqali bolalarda ona-vatanga, o'z xalqiga boshqa millat qishilariga ijobiy munosabatni shakllantiradi, mustahkamlaydi. O'yin orqali tarbiyachi bolalarda jasurlik, to'g'rilik, o'zini tuta bilishlik kabi sifatlarni tarbiyalaydi. O'yin bolalarda ijtimoiy axloqni, ularning hayotga, bir-biriga bo'lgan munosabatini shakllantiruvchi o'ziga xos maktabdir. O'yinda bola qishilarning axloq-odob normalarini, mehnatga munosabatlarini bilib oladi.

Tarbiyachi bolalar o'yiniga rahbarlik qilayotib, ularni jamoa orqali ham tarbiyalab boradi. O'yin jarayonida bolalar o'z xoxishlarini jamoa xoxishi bilan kelishib olishga, o'yinda o'rnatilgan qoidalarga rioya qilishga o'rgandilar. Ammo o'yinga to'g'ri rahbarlik qilinmasa, u noxush oqibatlariga ham olib kelishi mumkin. Tarbiyachi bolalarni jismoniy tomondan tarbiyalashda o'yindan keng foydalaniladi. Juda ko'pchilik o'yinlar bolalardan faol harakat qilishni talab etadi, bu esa o'z navbatida organizmda modda almashinishini yaxshilaydi, qon aylanishini tezlashtiradi. Bundan tashqari faol harakat qilish bola gavdasini to'g'ri o'sishini, harakatlari chiroyli bo'lishini ham ta'minlaydi. O'yin orqali tarbiyachi bolalarda quvnoq kayfiyat yaratadi, ijobiy ruhiyat hosil qiladi, bu esa bolaning asab-ruhiy, jismoniy tarbiyasini yaxshilaydi.

O'yin bolalarga estetik tarbiya berish vositasi sifatida ham keng qo'llaniladi. Bolalar tevarak-atrofdagi hayotni, voqealikni obrazlar, rollar orqali ham aks ettiradilar. O'yinda bolalarning avval olgan tassurotlari orqali obraz yaratishlari - xayol juda ham katta ahamiyatga ega. Bolalar juda ko'p o'yinlarda avval o'rgangan ashula, she'r, raqs, topishmoqlardan keng foydalanadilar. Bundan tarbiyachi bolalarda estetik did, zavqni tarbiyalashda foydalanadi.

O'yin vaqtini tanlay bilish ham muhim ahamiyatga ega. Nonushta bilan mashg'ulot o'rtasida bolalar o'yiniga 8-10 daqiqa vaqt beriladi. Bunda bolalar

ko'pincha avval boshlagan o'yinlarini davom ettiradilar. Sayrda bolalarning o'ynashlari uchun 1 soat – 1 soat 20 minut vaqt ajratiladi. Kunduzgi uyqu va kechki nonushtadan keyin ham bolalar o'yinga vaqt beriladi. Bunda bolalar ko'proq syujetli-rolli o'yinlarni, qurilish materiallari, qo'g'irchoqlar bilan, stol usti o'yinchoqlari o'ynashlari mumkin. SHu bilan birga ermak o'yinlardan ham foydalaniladi. Ammo o'yin bilan ta'lim o'rtasidagi bog'liqlik bola ulg'aygan sari o'zgarib boradi. Kichik guruhda o'yin ta'lim berishning asosiy shakli hisoblansa, katta guruhga borganda esa mashg'ulotlarda ta'limning roli ortadi. Tayyorlov guruhiga borganda bolalarning o'zlarida maktabdagi o'qishga ishtiyoq uyg'onib qoladi. Ammo bolalar uchun o'yinning qadri yo'qolmaydi, balki mazmuni o'zgaradi. Endi bolalarni ko'proq fikriy faollikni talab etuvchi o'yinlar, sport tarzidagi o'yinlar qiziqтира boshlaydi.

SHunday qilib, pedagogika fani o'yinga bola shaxsini har tomonlama shakllantirish vositasi va ular hayotini tashqil etish shakli, bolalar jamoasini shakllantirish vositasi deb qaraydi.

ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari to'plami. – T., 2019. -B.39.
2. “Ilk qadam” maktabgacha ta'lim tashkilotining davlat o'quv dasturi. – T., 2018.
3. Qodirova F.R. va boshq. Maktabgacha pedagogika. O'quv qo'llanma. –T.: Ma'naviyat, 2013. 159 bet.
- 4.. Inadullayeva S. Q. MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TURLI YOSHDAGI BOLALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH //Analysis of world scientific views International Scientific Journal. – 2023. – T. 1. – №. 6. – C. 43-47.
5. MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOLALARNI HARAKATLI O'YINLAR VOSITASIDA JISMONIY VA AQLIY RIVOJLANTIRISH YO'LLARIDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYALARI//Analysis of world scientific views International Scientific ..., 2023.T.1.-№. 6. –C.35-39
6. MAMATQULOVA S. O. K. Q. BOLALARNI AQLIY QOBIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TRIZ TA'LIM TEXNOLOGIYASI ASOSIDA RIVOJLANTIRISH //YOUTH, SCIENCE, EDUCATION: TOPICAL ISSUES, ACHIEVEMENTS AND INNOVATIONS. – 2023. – T. 2. – №. 7. – C. 34-48.
7. Maktabga tayyorlov guruhi bolalariini maktab ta'limiga tayyorgarligini shakllantirishning mazmuni, pedagogik-psixologik talablari.GU Xolboyeva - Academic research in educational sciences, 2022.
8. Rayimov B. U. MECHANISMS OF FORMATION OF ETHNO-PEDAGOGICAL VALUES IN STUDENTS OF PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 6. – C. 337-341.

-
9. qizi Tursunova R. R. MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA BOLALARNI TABIAT BILAN TANISHTIRISH ORQALI TARBIYALASH //Analysis of world scientific views International Scientific Journal. – 2023. – T. 1. – №. 6. – C. 48-50.
 10. TA G'ayratovich MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA MULTIMEDIADAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI //INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM 3 (29), 132-136
 11. Allaberdieva K. K. Organizing integrated education in pre-school education //Youth, science, education: topical issues, achievements and innovations. – 2023. – T. 2. – №. 7. – S. 19-25.
 12. Erkinovna U. S. ADVANCED FOREIGN EXPERIENCES IN PRESCHOOL EDUCATION //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2022. – T. 6. – C. 72-75.
 13. Xudoyberdiyevna //MAKTABGACHA YOSH DAGI BOLALARDA XALQ OG 'ZAKI IJODI VOSITASIDA MILLIY G 'URUR HISSINI SHAKLLANTIRISHDA OILANING O'RNI//INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM 3 (29), 67-79
 14. Suyunova M. A. MAKTABGACHA YOSH DAGI BOLALARDA EKOLOGIK DUNYOQARASHNI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI //"TRENDS OF MODERN SCIENCE AND PRACTICE". – 2023. – T. 1. – №. 5. – S. 39-44.